

Protokół

8. posiedzenia, 1. sesyi, VII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 15. stycznia 1896.

Początek posiedzenia o godzinie 10. min. 30. przed południem.	618, 619, 620, 621, 622, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634,
Przewodniczący: Marszałek krajowy JE. Stanisław hr. Badeni.	635, 636, 637, 638, 641, 643, 645, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 664, 666, 668, 675, 676, 677, 680, 698, 700, 701, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 721, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 736, 737, 739, 740, 741, 744, 748, 751, 756.
Sekretarze: Modest Karatnicki, Stanisław Niezabitowski, Mieczysław Urbański, Zdzisław Tarnowski.	
Obecnych posłów 124.	
Ze strony c. k. Rządu: c. k. Radca dworu Włodzimierz hr. Łoś.	
Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.	Komisji sanitarnej L. s.: 603, 691.
Marszałek zawiadamia, że protokół szóstego posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów; protokół siódmego posiedzenia złożony jest w biurze marszałkowskiem do przejrzenia.	Komisji gminnej, L. s.: 607, 612, 613, 702.
Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 15. stycznia b. r., które przydzielono następującym komisjom:	Komisji drogowej L. s.: 608, 694, 697, 704, 747.
Komisji gospodarstwa kraj, L. s.: 597, 598, 601, 611, 614, 623, 695, 699, 745, 746.	Komisji szkolnej, L. s.: 639, 640, 642, 644, 646, 667, 678, 719, 720, 722, 738.
Komisji prawniczej, L. s.: 599, 665 682.	Komisji petycyjnej, L. s.: 655, 669, 673, 693, 703, 705, 734, 735.
Komisji budżetowej, L. s.: 600, 602 604, 605, 606, 609, 610, 615, 616, 617,	Komisji drogowej L. s.: 674, 750.
	Komisji administracyjnej L. s.: 695.
	Komisji podatkowej, L. s.: 706, 707.
	Komisji przemysłowej L. s.: 742, 743, 749.
	Po przeczytaniu petycji L. s. 751 komitetu budowy internatu dla kandydatów nauczycielskich w Tarnopolu, przemawiał p. Pohorecki dla poparcia tej petycji.

Po przeczytania petycyi L. s. 682, gminy Alwernia o utworzenie w tej miejscowości sądu powiatowego, przemawiał p. Andrzej Potocki dla poparcia tej petycyi.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie wniosku posła Rottera w sprawie reformy szkół średnich.

P. Rotter przemawia, uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi, aby wniosek jego przekazano komisji szkolnej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu Czortkowskiego.

Z powodu nieobecności w Izbie sprawozdawcy p. Chamca, zarządza Marszałek przystąpienie w pierw do 3-go punktu porządku dziennego, którym jest:

Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunkowem funduszu krajowego za rok 1894.

Sprawozdawca p. Goldman uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitoskiego od czytania tego sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Uchwała pierwsza.

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutoryum z rachunków funduszu krajowego, funduszków dotowanych ze skarbu krajowego i funduszków samoistnych budżetem objętych, złożonych za rok budżetowy 1894.

Uchwała druga.

Powyzsze absolutoryum udzielone Wydziałowi krajowemu obejmuje także abso-

lutoryum dla c. k. Rady szkolnej krajowej z działu wydatków funduszu szkolnego krajowego.

Uchwała trzecia.

Pozostałość z rachunków roku 1894 w sprawdzonej wysokości 335.941 zł. przenosi się na rok 1896 i wstawia do budżetu roku 1896 jako pozycyę I dochodów.

W rozprawie ogólnej przemawia członek Wydziału krajowego p. Edward Jędrzejowicz.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej przemawia sprawozdawca.

W rozprawie szczegółowej nikt głosu nie zabiera, poczem Izba przyjmuje wszystkie trzy projektowane przez komisję uchwały, głosując nad każdą z nich oddzielnie.

Izba przystępuje teraz do 2-go punktu porządku dziennego, którym jest:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu Czortkowskiego.

Sprawozdawca p. Chamiec czyta sprawozdanie Wydziału krajowego, zakończone następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Stanisława Rudrofa na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu Czortkowskiego uznać za ważny.

Przemawia p. Okuniewski, wnosząc, ażeby protest przeciw wyborowi z kuryi mniejszej własności powiatu Czortkowskiego, odstąpić Namiestnictwu w celu dochodzenia popełnionych przy wyborach nadużyć ze strony urzędników Czortkowskiego Starostwa i żandarmeryi.

Izba popiera ten wniosek.

Przemawia p. Komisarz rządowy Rada dworu hr. Łoś.

Po zamknięciu dyskusyi przemawia sprawozdawca.

Marszałek podaje do głosowania wniosek odraczający p. Okuniewskiego.

P. Okuniewski przemawia pod względem formalnym, oświadczając, iż wniosek jego nie jest odraczający. Zgadza się mowca na to, aby powyższy wybór uznany został za ważny, a wniosek swój stawia tylko jako dodatkowy.

Marszałek podaje tedy do głosowania wniosek Wydziału krajowego, który Izba uchwała, a następnie w oddzielnem głosowaniu odrzuca Izba dodatkowy wniosek p. Okuniewskiego.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu Śniatyńskiego.

Sprawozdawca p. Chamiec czyta sprawozdanie Wydziału krajowego, zakończone następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy wybór ks. Cyryła Hamoraka na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu Śniatyńskiego uznać za ważny.

Przemawia p. Nowakowski, wnosząc, aby protest przeciw temu wyborowi odstąpić Namiestnictwu w celu dochodzenia, a po sprawdzeniu faktów, aby winni urzędnicy Starostwa zostali ukarani.

Izba nie popiera tego wniosku.

Po zamknięciu dyskusji przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała następnie powyższy wniosek Wydziału krajowego.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu Złoczowskiego.

Sprawozdawca p. Chamiec czyta sprawozdanie Wydziału krajowego, zakończone następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy wybór J. E. p. Apolinarego Jaworskiego na posła z kuryi gmin wiejskich powiatu Złoczowskiego uznać za ważny.

Przemawia p. Ostapczuk.

Marszałek przerywa p. Ostapczukowi wzywając go, aby posiłkował się czytaniem z notatek o tyle tylko, by mógł zarazem głośniej mówić.

P. Ostapczuk przemawia dalej i wnosi w końcu, aby protest przeciw temu wyborowi odstąpić Namiestnictwu do dochodzenia.

Nikt nie popiera tego wniosku,

Przemawia p. komisarz rządowy Radca Dworu hr Łoś.

Przemawia p. Karol Dzieduszycki.

Przemawia p. Okuniewski.

Po zamknięciu dyskusji przemawia p. sprawozdawca.

Izba w głosowaniu przyjmuje powyższy wniosek Wydziału krajowego.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie administracji funduszków na budowę koszar i szpitali dla wojska.

Sprawozdawca p. Dworski uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego, od czytania tego sprawozdania, prosi przede wszystkim omyłkę druku. Mianowicie na końcu sprawozdania ma być zamiast „Przemysł, dnia...” — „Lwów dnia...”

Sprawozdawca odczytuje następnie następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o zarządzie krajowego funduszu pożyczkowego i krajowego funduszu byłego galic. korpusu ochotników na budowę koszar

i szpitali dla wojska za czas od 1. grudnia 1894 do 30. listopada 1895 przyjmuje się do wiadomości.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby czuwał nad korzystnym załatwieniem odezwy do c. k. Prezydium Namiestnictwa wystósowanej z dnia 2. lipca 1895, LW. 10.443.

3. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby po myśli postanowienia §. 5. ustawy z dnia 25. czerwca 1895, l. 100. dz. u. p. koszta budowy koszar na pomieszczenie nowych oddziałów wojska potrzebnych pokrywał ze Skarbu Państwa, za poborem opłaty za pomieszczenie wojska w tak zbudowanych koszarach ze skarbu wojskowego.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej, w której przyjmuje wszystkie trzy punkta wniosku komisji bez rozprawy, głosując nad każdym punktem oddzielnie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji bankowej o przedłożeniu Wydziału krajowego o Banku krajowym i podwyższeniu gwarancji kraju za lokowane w tym Banku wkładki oszczędnościowe.

Sprawozdawca p. Abrahamowicz uwolniony na wniosek sekretarza p. Stanisława Niezabitowskiego od czytania tego sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o Banku krajowym.

2) Sejm udziela Dyrekcji Banku krajowego absolutorium z rachunków za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1894 r.

3) Zwrot wkładek oszczędności lokowanych w Banku krajowym Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i spłata odsetek od tychże poręczone zostają posiadaczom książeczek

wkładowych przedewszystkiem aktywami i funduszem rezerwowym Banku a w dal- szym rzędzie aż do wysokości czterech milionów zł w. a. gwarancją funduszu krajowego.

4) Sejm postanawia następującą zmianę statutu Banku krajowego.

Dotychczasowe brzmienie ustępu 2 i 4 §. 89 statutu Banku krajowego uchyla się, a ustępy te na przyszłość opiewać mają:

Ustęp drugi §. 89. „Najmniejsza wkładka może wynosić 5 zł. w. a., a ogólna suma wkładek oszczędności łącznie z zapadłemi odsetkami nie może przenosić czterech milionów zł.

Ustęp czwarty §. 89. „Zwrot wkładek oszczędności i spłata odsetek od tychże poręczone zostają posiadaczom książeczek wkładowych aktywami i funduszem rezerwowym Banku krajowego, a w dal- szym rzędzie (subsdyarnie) do wysokości czterech milionów zł. a. w. gwarancją fun- duszu krajowego.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i głosując oddzielnie nad każ- dym punktem wniosku komisji, uchwała wszystkie cztery punkta powyższego wnio- sku bez rozprawy, z tych cztery *en bloc*.

Sekretarz p. Stan. Niezabitowski wnosi przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania trzeciego i czwartego punktu wniosku komisji.

Izba uchwała bez rozprawy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania a nastę- pnie w odzdzelnem głosowaniu przyjmuje trzeci i czwarty punkt wniosku komisji w trzeciem czytaniu.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gminnej o wnio- sku posła Merunowicza w przedmiocie działalności ekonomicznej Rad powiatowych.

Marszałek oznajmia, iż ten punkt uchyla z porządku dziennego, albowiem sprawozdawca z powodu zajęć sejmowych nieobecny jest w Izbie.

Następuje :

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie.

Sprawozdawca p. Franciszek Jędrzejowicz uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego od czytania tego sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie z r. 1895 przyjmuje się do wiadomości.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje :

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o krajowym kursie praktycznym dozorów melioracyjnych.

Sprawozdawca p. Gorayski uwolniony na wniosek sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego od czytania tego sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 10. grudnia 1895 roku l. 75.142 o krajowym kursie praktycznym dozorów melioracyjnych.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do otwarcia z dniem 1. grudnia 1896 roku nowego trzyletniego kursu praktycznego dla wykształcenia dozorów melioracyjnych oraz do podwyższenia liczby stypendyów dla uczniów tego kursu z 15 na 25.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda. Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i głosując oddzielnie nad każdym punktem wniosków komisji, uchwała oba punkty powyższego wniosku komisji bez rozprawy.

Następuje :

Sprawozdanie komisji prawniczej w sprawie petycji Wydziału powiatowego w Tłumaczu o spowodowaniu zmiany przepisu §. 11. reskr. Ministerstwa Skarbu z dnia 3. maja 1850 r. l. 181. Dz. u. p.

Sprawozdawca p. Karatnicki czyta sprawozdanie komisji, zakończone następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sejm uznaje petycję Wydziału powiatowego w Tłumaczu o wyjednanie zmiany przepisu §. 11. reskr. m. sk. z 3. maja 1850 l. 181. Dz. p. p. za załatwioną rozporządzeniem Prezydium c. k. krajowej Dyrekcji Skarbu we Lwowie z 20. kwietnia 1895 l. 1419/pr. alegat 2 sprawozdania Wydziału krajowego z 19. listopada 1895 l. 70371.

Izba przyjmuje ten wniosek bez rozprawy.

W obec wyczerpania porządku dziennego, Marszałek wzywa sekretarza p. Stan. Niezabitowskiego do odczytania wniesionej interpelacji.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski czyta następującą interpelację do Wydziału krajowego.

I n t e r p e l a c y a

do Wysokiego Wydziału krajowego
we Lwowie.

W roku 1893 podczas otwarcia sesji sejmowej wniosło kilkanaście gmin powiatu Bialskiego i Wadowickiego, prośbę o budowę drogi powiatowej od gościńca rządowej

wego Kęcko-Oświęcimskiego przez Osiek, Kłębowice, Wieprz, Frydrychowice i Chocznie do Wadowic.

Gdy jednakże do tejże chwili nic stanowczego Wysoki Wydział krajowy nie zarządził a droga owa coraz bardziej z każdym dniem staje się pożądaną a i pod względem strategicznym ma bezwarunkowo doniosłe znaczenie.

Dlatego podpisani zapytują, o ile Wysoki Wydział krajowy jest skłonny wpłynąć silniej na dotyczące Wydziały powiatowe t. j. Biański i Wadowicki aby budowa owej drogi jak najrychlej już rozpoczętą została.

Lwów dnia 15. stycznia 1896.

Interpelujący:
Antoni Styła

Średniawski, Wójcik, Okuniewski, F. Krempa, Klemensiewicz, Warzecha, W. Szwed, Data, Bojko, Kramarczyk, Dr. Bernadzikowski, Winniczuk, Nowakowski, Ostapczuk.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli Wydziałowi krajowemu.

Marszałek zawiadamia Izbę, iż od JE. ks. Namiestnika otrzymał pismo, którem złożono do łaski Marszałkowskiej jako przedłożenie rządowe projekt zmiany ustawy o konkurencji kościelnej.

Marszałek oznajmia, iż pierwsze czytanie tego przedłożenia postawi na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Marszałek krajowy wzywa sekretarza p. Karatnickiego do odczytania złożonych do łaski marszałkowskiej wniosków.

Sekretarz p. Karatnicki czyta następujący wniosek:

W n i o s e k.

Zważywszy, że szkoły publiczne, a w szczególności także szkoły średnie, przeznaczone są dla młodzieży wszelkiego stanu;

zważywszy, że uboższej młodzieży wiejskiej i małomiejskiej już obecnie jest nauka w szkołach średnich przez to utrudnioną, że musi opłacać nie tylko wygórowane czesne, i zmieniające się co roku książki szkolne, ale też musi ponosić koszt pobytu w większych miastach;

zważywszy, że z początkiem roku szkolnego 1896/97 przepisaniem jest dla młodzieży szkół średnich przymusowe umundurowanie co młodzież uboższą, noszącą ubiór włościański lub mieszczański, musi do reszty zgniebić albo i usunąć ze szkół średnich;

zważywszy, że podobne umundurowanie dotychczas w innych bogatszych prowincjach nie jest zaprowadzonym; wnoszą podpisani:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. wzywa się c. k. Rząd, by należytość za czesne w szkołach średnich zniżył do połowy teraźniejszej wysokości;

2. wzywa się c. k. Rząd, by zarządził co należy, ażeby książki szkolne w szkołach średnich nie były tak często zmieniane;

3. wzywa się c. k. Rząd, ażeby rozporządzenie c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 14. marca 1894 Nr. 26 zmienił w ten sposób, że umundurowanie młodzieży w szkołach średnich ma być tylko fakultatywnem a nie przymusowem

Lwów dnia 15. stycznia 1896.

Tytus Zajączkowski
wnioskodawca.

Kulezycki, Ostapczuk, Nowakowski, Okuniewski, Mandyczewski, Niebyłowiec, Winniczuk, Wójcik, Styła, Dr. Sawczak, Karatnicki, F. Krempa, Bernadzikowski, Klemensiewicz, Dr. Olpiński.

Marszałek oznajmia, że z wnioskiem tym postąpi regulaminowo.

Sekretarz p. Karatnicki czyta następujący wniosek:

W n i o s e k

w sprawie smiany §. 30. ordynacyi wyborczej do Sejmu krajowego.

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Paragraf 30. ordynacyi wyborczej do Sejmu krajowego zostaje zmieniony w ten sposób, że do ustępu pierwszego dodaje się słowa: „Każdemu prawyborcy pozostawia się do woli, czy ma głosować ustnie, czy też kartką“.

Lwów dnia 15. stycznia 1896.

Dymitr Ostapczuk
wnioskodawca.

Okuniewski, T. Zajączkowski, St. Nowakowski, Kulczycki, Wójcik, W. Szwed,

Data, B Niebyłowicz, Winniczuk, Wachnianin, Kazatnicki, F. Krempa, Styła, Kramarczyk, Warzecha.

Marszałek oznajmia, że z wnioskiem tym postąpi regulaminowo.

Sekretarz p Stan. Niezabitowski czyta porządek dzienny następnego posiedzenia.

Marszałek zamyka posiedzenie i naczynia następnego na dzień 17. stycznia b. r., godzinę 10. przed południem.

Koniec posiedzenia o godz. 1 min. 20 popołudniu.

Marszałek krajowy :

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze :

Zdzisław Tarnowski w. r.
Stanisław Niezabitowski w. r.

